

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven
uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

redactie: dovenetel 45 - Heerenveen
adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

Lucas verhaalt ons dat er bij de doop van Jezus een stem uit de hemel kwam, die zei: Gij zijt mijn geliefde Zoon, in U heb ik mijn welbehagen.

Bij het horen van die woorden komt de vraag op: Hoe zal dat wezen?

In welke gestalte komt de Zoon van God onder ons verkeren.

Welke „profiel-schets” zouden wij van Hem maken.

In de beschrijving van de verzoeken, die de Heiland na zijn doop heeft ondergaan vinden we een dergelijke schets.

De duivel tekent ons zijn beeld: *Indien Gij Gods Zoon zijt!*

Het is geweldig.

De Zoon van God maakt van *stenen brood*.

Is dat niet prachtig.

Wacht de wereld niet op hem, die het voedselvraagstuk oplost.

Nu worden de armen echt geholpen.

De Zoon heeft daarbij de *macht en heerlijkheid* van alle koninkrijken van de aarde, zodat de ogen van de mensen in aanbidding gericht worden op deze boven-menstelijk grote leider van de volken.

Om het beeld compleet te maken: de Zoon zal zijn weg onder de mensen gaan *gedragen door de engelen*, zodat hij zijn voet aan geen steen stoot.

H. J. van der Kwast — Heerde

„Indien Gij Gods Zoon zijt..... Gij zult de Here, uw God niet verzoeken”

Lucas 4 vers 1-12

Voor deze geweldige zal alle knie zich buigen.

Aldus het beeld van de duivel van de Zoon van God.

—o—

Zouden wij een andere schets hebben gemaakt.

Hebben ook wij niet de neiging om bij de Zoon van God aan grote wonderen en geweldige tekenen te denken.

Die Zoon draagt dan een pantser dat Hem onaantastbaar maakt voor alle leed en lijden in onze wereld, zodat Hij moeiteloos alle problemen oplost.

Hoe *radicaal anders* is het evangelie van de Zoon van God.

„Gij zult de Here uw God niet verzoeken”, zegt de Heiland.

Niet alleen aan het begin van zijn arbeid, toen satan Hem stelde op het dak van de tempel, maar ook gedurende heel zijn leven op aarde mag de

Zoon de Vader, die hem liefheeft, niet uitdagen om hem de moeite en smart bij zijn dienst onder ons te besparen. De sterke Held, ons van God gegeven komt juist in de gestalte van de man van smarten *verzocht* in krankheden.

Zeker: de engelen Gods zullen Hem bewaren, maar voor het kruis!

Zijn goddelijke kracht is niet schild of pantser om aan het lijden te ontkomen maar stelt hem juist in staat het lijden te dragen om ons uit alle nood en dood te redden.

Zo is Hij onder ons komen verkeren.

Hij is staande gebleven in de voortdurende verzoeking, heeft volhard op zijn weg onder het kruis en heeft nooit de Vader uitgedaagd of Hij als het er op aan kwam zijn Zoon niet liever had dan de wereld.

Dit evangelie van de Zoon van God is niet naar de wijs-

heid van de overste van deze wereld.

Hij tekende het beeld van de antichrist.

Het is ook niet naar onze wijsheid.

Wij hadden Hem een andere gestalte en andere taak gegeven.

Dat tekent onze diepe verlorenheid.

Hij is gekomen in de wijsheid van God, die dwaasheid is in onze verblinde ogen.

Jesaja heeft er al iets van vermoed toen hij schreef: Wie gelooft wat wij gehoord hebben...

IN DIT NUMMER

- 25 Ds H. J. van der Kwast,
„Indien Gij Gods Zoon zijt...”
- 26 Mr J. Meulink,
Gods Vaderhand
- 27 Drs P. J. van Kampen,
Hij alleen heeft het gezien!
- 28 D. W. L. Milo,
Intellect en intuïtie

J. Meulink — Enschede

GODS VADERHAND

God en het lijden

Daar is in de wereld veel geweld en onrecht te bespeuren. Dat is de eeuwen door zo geweest. Zowel vroeger als nu zijn er talloze slachtoffers van wrede dictaturen. In de vernietigingskampen tijdens de laatste wereldoorlog bereikten deze wrede daden wel een hoogtepunt, maar het was geen eindpunt. Veel mensen zeggen daarom, dat je in een wereld met zoveel geweld en onrecht niet meer in God kunt geloven. Geloven in de almacht en voorzienigheid van God is na Auschwitz niet meer mogelijk, zegt men. Hoe zou een rechtvaardig God al dat leed kunnen toestaan?

En geldt deze vraag ook niet in verband met het leed, dat ons persoonlijk treft?

Hoe kon God toestaan, dat ik mijn enig kind door een ongeluk verloor? Hoe kon hij toelaten, dat mijn vrouw, die ik niet missen kon, zo plotseling stierf?

Hoe is het mogelijk, dat God mijn man, die ongeneeslijk ziek is, zo zwaar doet lijden?

Dagelijks melden de nieuwsmedia verkeersongelukken, vaak met dodelijke afloop. Op den duur wen je er wel wat aan. Treft het echter mensen, die je persoonlijk goed kent, dan raakt het je weer. En soms flitst het dan door je heen: waarom moest nu juist hij of zij verongelukken? Heeft God dat gedaan?

Kunnen we bij het plotselinge sterfen van een jonge moeder zeggen, dat God dit gewild heeft?

Is het juist om na een verkeersongeluk te schrijven, dat het de Here in zijn ondoorgroendelijke wijsheid behaagd heeft hem of haar weg te nemen?

Mogen wij zeggen, dat Gods Vaderhand een auto in elkaar rijdt, de vader en de moeder doodt en zielige weesjes achterlaat?

Ik stel deze vragen zo, omdat we als gereformeerden nog al eens op deze wijze reageren.

Velen zijn hierdoor in geloofsnood gekomen.

Zendt God keelkanker?

De bekende schrijver Maarten 't Hart schreef over deze problematiek in „Een vlucht regenwulven”. Als motto gaf hij aan zijn veelgelezen roman vraag en antwoord 27 van de Heidelberger Catechismus mee: wat verstaat gij onder de voorzienigheid Gods?

In dit boek beleeft de hoofdpersoon Maarten de dood van zijn moeder aan wie hij zich zeer verbonden voelt. Zij lijdt aan keelkanker, een verschrikkelijk gebeuren waarbij Maarten tot de conclusie komt, dat het Christendom bedrog is. Hij zegt er nu zeker van te zijn, dat god ergens ver weg in het heelal satanisch lacht op zijn verdriet, de god van zondag 10 die met vaderlijke hand zijn moeder een krankheid heeft doen toekomen, een voorsmaak van het lijden in de hel.

Zo is god, de god van de Heidelbergse Catechismus, de god die mensen zo intens haat, dat hij keelkanker voor ze heeft uitgevonden. Zelfs mensen zijn niet in staat op een zo laaghartige wijze elkaar te vermoorden als god kan met deze ziekte.

Wanneer Maarten zich zo uit, heeft hij juist de ouderlingen, die zijn stervende moeder bezochten, het huis uitgegoid en in elkaar geslagen. Van deze ouderlingen geeft hij een walgelijke beschrijving.

30 januari 1933

De hier boven staande datum was een zwarte dag voor de wereld. Op die dag werd Adolf Hitler benoemd tot rijkskanselier door de oude president Hindenburg. Toen viel de duisternis eerst over Duitsland, later over vrijwel heel Europa. Een man die vastbesloten was tot oorlog en tot de vernietiging van de Joden kwam aan de macht. Heel de wereld werd in deze ramp betrokken.

Miljoenen doden waren er nodig om deze man weer uit de macht te verdrijven, die hij op 30 januari 1933 greep.

De geschiedenis van Hitler maakt wel duidelijk dat de kerk van onze Here Jezus Christus soms wel zich moet bemoeien met de politiek. Ik kan me herinneren dat we na de oorlog dankstonden hielden voor de val van Hitler. Ik kan me niet herinneren dat er bidstonden zijn gehouden om zijn aan de macht komen als een grote nood aan de HERE voor te leggen. Zeker het ontbrak niet aan waarschuwingen. De Gereformeerde Kerken hebben de eer dat zij een uitspraak deden over het lidmaatschap van de

Het zijn mannen met dunne lippen, met varkensoogjes en vlekkerige rode wangen.

Bij het begin van het huisbezoek zingen ze bakkend een psalm. De moeder geeft te kennen, dat zij wegens haar keel niet kan meezingen.

Na het huisbezoek wordt er door de jongste ouderling gebeden: O, Here Christus, ontferm U over onze zuster, die U weldra zult wegroepen uit deze aardse benauwenis. Zij, Here, gaat momenteel door een dal van diepe schaduw des doods en ook haar hart is verhard tegen Uw wetten en geboden. Ook zij is een zondares die voor eeuwig buiten gestoten zal worden, die voor eeuwig, ja eeuwig verloren zal gaan als zij zich niet bekeert, tegen wie U zult zeggen: ga weg van mij, gij ontrouwe dienstmaagd, gaat naar de buitenste duisternis waar het vuur niet uitdooft en de worm niet sterft, waar zij zal lijden, onuitsprekelijk zal lijden om haar zonden, van welk lijden U haar nu al een voorsmaak doet proeven...

Dit gebed bracht Maarten tot zijn woedeuitbarsting.

Geen fatalime

Uit het verhaal wordt wel duidelijk waarom vraag en antwoord 27 boven deze roman staat. Immers in deze zondag wordt op de vraag wat we onder de voorzienigheid van God verstaan o.m. geantwoord, dat gezondheid en ziekte ons van Gods vaderlijke hand toekomen.

Moeten wij inderdaad alle lijden en tegenspoed zien als iets, dat God ons zendt?

Is het een soort noodlot, dat ons

treft en waar de mens zelf niets aan kan doen?

Is de gereformeerde opvatting over de voorzienigheid zo iets als een mohammedanisering van het christendom?

De mohammedaan zegt bij alles wat gebeurt, zowel bij het goede als het kwade: Allah wil het. Dat is praktisch het aanvaarden van het noodlot. Het leven wordt beheerst, zo meent men, door een gesloten natuurwetmatige causaliteit. Daar zijn inderdaad christenen geweest en zij zullen er nog wel zijn, die bij het belijden van de voorzienigheid van God in een soort fatalisme verstrikt raakten.

Dat leert de Schrift ons echter niet en het is ook niet de bedoeling van de belijdenis. We mogen niet zeggen dat God niets met het leed op aarde te maken heeft, maar evenmin van alle leed constateren, dat God het wil.

We zijn als het goed is, ons juist steeds meer bewust geworden, dat de mens zelf mede verantwoordelijk is voor wat er in deze wereld gebeurt.

Toen de watersnoodramp op 1 febr. 1953 plaats vond was dat het gevolg van een menselijke fout. Onze zedijken waren te laag (en ze zijn dat door onze schuld voor een deel nog steeds).

Wanneer in tal van landen steeds weer overstromingen plaats vinden, is dat vaak ook de schuld van mensen. De ontbossingen, die in vele landen hebben plaats gevonden, leiden ertoe, dat de regens niet meer vastgehouden worden. Veel woestijnen zijn ontstaan door het wanbeheer van mensen.

pastorale notities

DOOR
H. AMELINK

N.S.B., al was het wel jammer dat die uitspraak gekoppeld werd aan een uitspraak over de C.D.U. Want hoe zeer het pacifisme van de C.D.U. gevaarlijk was, het op alle gebied destructieve karakter van het Nationaal-socialisme was feitelijk met niets te vergelijken. Op zijn hoogst met het Bolsjewisme. Maar als we meer gebeden hadden tegen Hitler, in waarachtige verootmoediging voor de God van Israël, wie weet wat de HERE gedaan zou hebben. Hij hoort Zijn volk als dat tot Hem roept. En hoe sterk sommige waarschuwingen ook geklonken hebben tegen dit nieuwe heidendom, tóch was de christenheid in zijn geheel met andere zaken bezig. Met zaken van minder belang. De Gereformeerde Kerken

hebben zich toen ook opgesteld om Schilder e.a. het zwijgen op te leggen.

Hitler stelde als voorwaarde, toen hij tot kanselier benoemd werd, dat er nog één volksstemming zou worden gehouden. Dat is ook gebeurd. De nationaal socialisten kregen bijna 44 procent van de stemmen. Ik kan me herinneren dat mijn Vader, in zijn positie als vakbondsbestuurder, in januari 1933 naar Duitsland is gereisd om de leiding van de christelijke vakbeweging in Duitsland op te roepen om hun leden te adviseren niet op Hitler te stemmen. Dat weigerde men. Want als hij het niet goed deed zouden ze hem later wel wegstemmen. Maar dat er nooit meer een vrije verkiezing zou zijn, geloofden ze niet.

De geschiedenis leert dat uit de geschiedenis vrijwel nooit iets geleerd wordt.

De eindeloze terreur die van dictaturen uitgaat is een element in de discussie over de kernbepaaling, die ik mis. Je moet het, denk ik, meegemaakt hebben om banger te zijn voor Rusland en de geheime dienst dan voor kernwapens.

De milieuvervuiling, het uitbuiten van de aarde is het werk van mensen.

De hongersnoden zijn het gevolg van daden van mensen. En dan al die verkeersongelukken. Ze worden door mensen veroorzaakt!

Geen absolute vrijheid

Tegenover de opvatting, dat het mensenleven geheel beheerst wordt door een macht buiten hemzelf, is als reactie de gedachte gekomen, dat de mens absoluut vrij is. God staat buiten het menselijk gebeuren. Dr H. Wiersinga gaat ook die richting uit, al gaat hij niet zo ver om te zeggen, dat God buiten het menselijk gebeuren staat. Hij wil niets meer weten van een regerende God, maar hij spreekt nu over een sympathiserende God. God, die zich het kwaad dat de mensen aanrichten, aantrekt. God lijdt en strijdt mee tegen het lijden, maar Hij is er op geen enkele manier aansprakelijk voor.

Deze vraagstelling is typerend voor deze tijd. Niet meer de vraag hoe we met God verzoend kunnen worden, maar hoe ik mijn geloof in God behoud in al de ellende van deze tijd.

Het zwaartepunt ligt niet meer bij God, met wie we verzoend moeten worden, maar bij de mens, die het in deze wereld met God moet zien te doen. Alsof God ons verantwoording schuldig is en wij God zouden moeten en kunnen narekenen.

Het is inderdaad onjuist om een rechte lijn te trekken van God naar het lijden, alsof God die ellende gewild zou hebben. Maar God heeft wel met dat lijden te maken. God wil al die rampen niet, al gaan ze niet buiten Hem om.

Daarom kunnen we in onze rouwadvertenties ook rustig zetten: „De Here nam tot Zich.”

We gaan te ver als we zeggen: „God heeft het zo gewild”, maar ook als we zeggen: „het gaat geheel buiten Hem om.”

Gods voorzienigheid

Nu stelt zondag 10 ons wel voor een moeilijkheid. Men kan hieruit lezen, dat alles, loof en gewas, regen en droogte, gezondheid en ziekte, in rechte lijn ons uit Gods hand toekomt. Bij oppervlakkige lezing zou je de conclusie kunnen trekken, dat God de schuld is van alle onrecht, moorden, hongersnoden en oorlogen.

In zondag 10 wordt te weinig aandacht gegeven aan de verantwoordelijkheid van de mens en het aandeel van de duivel in dit alles.

Art. 13 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis geeft hier noodzakelijke aanvulling. Daarin wordt gezegd, dat de goede God de schepping naar zijn heilige wil bestuurt en regeert, zodat in deze wereld niets gebeurt zonder zijn beschikking, hoewel God *noch de bewerker is noch de schuld heeft van de zonde* die er geschiedt. Want zijn macht

en zijn goedheid zijn zo groot en goed beschikt en doet, ook al handelen de duivelen en de goddelozen onrechtvaardig.

Deze leer, zo concludeerde art. 13 terecht, geeft ons een onuitsprekelijke troost, wanneer wij erdoor leren, dat ons niets bij toeval kan overkomen, maar alleen door de beschikking van onze goedertieren hemelse Vader, die over ons waakt onbegrijpelijk dat Hij zijn werk zeer met een vaderlijke zorg.

Hier krijgen beide, Gods voorzienigheid en de verantwoordelijkheid, van de mens, hun plaats.

Het kwaad en het lijden komt niet van God

Het Evangelie laat ons zien, dat schuld, lijden en dood vijandige machten zijn, die God niet gewild heeft. Het vertelt ons, dat Christus met al zijn kracht tegen ziekte en dood gestreden heeft.

De Schrift zegt ons, dat we in bezet gebied leven, waar de vijand als een brullende leeuw rondgaat. We leven in een wereld, die door vijandige machten beheerst wordt. Evenals God niet de auteur van de zonde is, is hij ook niet de oorzaak van kanker, hartinfarct, reumatiek en verkeersongelukken.

Wij worden beheerst door boze machten waar we niet tegen op kunnen.

Jezus Christus is juist gekomen om ons daarvan te verlossen.

Als de moeder van Maarten sterft heeft dat niets te maken met een God, die haar deze ziekte heeft gegeven, maar met een God, die weet wat zij te lijden heeft. Een God, die haar niet met een schouderklopje de woestijn instuurt, maar haar troost met de boodschap: denk eraan, dat Jezus bij zijn dood en opstanding die vijandige machten overwonnen heeft.

Wij lezen, dat Jezus verbolgen is als Hij bij het graf van Lazarus komt.

Hij heeft ziekte en dood overwonnen.

Wie dat gelooft en daarop vertrouwt, zal ontdekken, dat de Vaderhand van God zoveel geeft als we werkelijk nodig hebben. Bij God komen we nooit te kort.

Neen, God zendt niet het lijden.

God heeft alles te maken met het lijden

En toch heeft God ook weer alles te maken met het lijden, als het gaat om de vraag wie kan troosten en genezen.

We moeten beide vasthouden. Het lijden komt niet van God en toch heeft Hij er alles mee te maken.

We zullen dat op aarde nooit helemaal kunnen begrijpen. Daar is wel getracht dit duidelijk te maken door te spreken van God als „prima causa” en „causae secundae” God de eerste oorzaak, duivel en mensen 2e oorzaken. Dat schema helpt ons echter niet veel verder.

Op God mag men het woord causa niet toepassen. God zou dan gezien

worden als het begin van een reeks handelen en dat van de mens zijn geen vergelijkbare grootheden. Het gaat bij het belijden van de voorzienigheid niet om het belijden van een causalistische redenering, maar om de erkenning van de overmacht van Gods souvereiniteit. Tegelijk belijden we echter ook onze schuld en verantwoordelijkheid, daar wij weten dat in God geen enkel onrecht is.

God wil het kwaad niet, omdat Hij een liefdevol God is.

Daarom kunnen we de vraag hoe de zonde in de wereld gekomen is ook niet beantwoorden.

Wij willen dergelijke problemen graag oplossen volgens het schema van of...of. Of God doet het, of de mens doet het. Maar de Schrift leert ons te leven in de spanning van en...en.

Een duidelijk voorbeeld daarvan vinden we in Phil. 12 : 12 en 13. Daar vermaant Paulus de gemeente van Philippi, en ook ons, haar heil uit te werken met vrees en beving. Schijnbaar onlogisch volgt daarop: want het is God die naar Zijn welbehagen het willen en het werken werkt.

Wij moeten verantwoordelijkheid werken, alsof het geheel in onze macht ligt en tegelijk afhankelijk zijn, omdat het alleen in Gods macht ligt.

Een werkelijkheid, die we alleen in het geloof kunnen ervaren.

Gods gedachten zijn hoger dan onze gedachten.

In de brief van Jacobus lezen we: „iedere gave die goed is en elk geschenk dat volmaakt is, daalt van boven neder.”

Uit de goede hand van de Vader komt geen kwaad. God wil niets met het kwade te maken hebben.

Wanneer echter de mens het kwaad sticht, wil God de rampzalige richting, waarin de slagen van het lot ons drijven met zijn vaderlijke arm opvangen en ombuigen, zo als Hij het voor zijn kinderen nodig oordeelt.

Op deze manier wordt alles anders voor de mens, die Zijn kind is, voor hem, die in het leven en sterven van Jezus eenmaal de Vader heeft gezien en Hem nu niet meer loslaat. „Nu komt het uit zijn handen; in elk geval moet het door zijn handen gaan. Wij weten immers allen, welke een ontzagelijke troost er in ligt, wanneer wij iets uit Gods hand kunnen aanvaarden”. (prof. dr H. Thielicke: „Het gebed dat de wereld omspant”)

God heeft niets te maken met het lijden als gevolg van de machten van duivel en zondige mensen. Toch wil Hij er alles mee te maken hebben. We zien dat bij het lijden en sterven van onze Heiland. Hij gebruikte de kromste stok van alle tijden om er de meest rechte slag mee te slaan.

Daarom behoeven wij niet fatalistisch in het lijden te berusten. Wij mogen ons met alle goede middelen tegen alle vormen van lijden verzetten.

Maar in dat verzet moet toch tegelijk een element van geloofsovergave zijn.

Vertrouw er vast op: in elke situatie, in elk lijden, zelfs bij het sterven is Gods Vaderhand bij ons.

Dan kan ons niets ontbreken.

P. J. van Kampen — Zeist

Hij alleen heeft het gezien!

„Het Mormonisme, zoals het wordt genoemd, staat of valt met de geschiedenis van Joseph Smith. Hij was of een profeet van God, door God geroepen, op de juiste wijze aansteld en een roeping gegeven, of hij was één van de grootste oplichters die de wereld heeft gekend. Er is geen andere keuze.”

Joseph Fielding Smith
(belangrijk Mormoons leider)
Doctrines of Salvation. p. 188

Allemaal Onwaar!

De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen werd op 6 april 1830 gesticht door Joseph Smith en Oliver Cowdery. Die gebeurtenis had uiteraard een voorgeschiedenis.

In 1805 in 'n min-of-meer Presbyteriaans milieu geboren kwam Smith, naar eigen zeggen, omstreeks 1820 in conflict met „de Christelijke Kerk”. Omstreeks die tijd vindt er in zijn omgeving een godsdienstige opwekking plaats, die resulteert in

hevige onenigheid tussen sommige kerkgenootschappen over de vraag waar pas-bekeerden zich moeten aansluiten.

De nog jonge Joseph voelt zich het meest tot de Methodisten aangetrokken. Omdat hij niet goed weet of hij goed kiest gaat hij, vertelt hij later, het bos in om daar voor zijn keuze Gods leiding te vragen. Aanleiding hiertoe is Jakobus. Hij krijgt antwoord, maar niet een antwoord dat hij verwacht.

(vervolg op pagina 28)

D. W. L. Milo — Dalmally

Intellect en intuïtie

We beloofden terug te zullen komen op het ingezonden schrijven van de Heer C. Goor te Almelo — en wel speciaal op Blake's filosofie en Swedenborg's theologie. Mogen we dat meteen maar doen?

Wm Blake heeft zich in woord en daad verzet tegen het rationalisme. Dat hij hierbij klassieke schrijvers als Homerus, Ovidius en Plato voor de voeten liep is onvermijdelijk, maar geen doodzonde. Hij had inderdaad de overtuiging, dat het zijn Goddelijke opdracht was: zijn talenten en inzichten te gebruiken om de goden van zijn tijd te bestrijden en zijn medemens tot vrijheid van denken en handelen aan te zetten. Ook dr A. Kuiper en veel gereformeerden geloofden aan hun Goddelijke opdracht — waar-schijnlijk terecht. Maar zowel Kuiper als Blake gingen soms te ver.

Dat Blake op vierjarige leeftijd „God door het raam zag turen” is toch allerm minst als dwaalleer of ramp aan te wijzen? Van tweeën een: of Blake zag als klein kind inderdaad God (wie zou hem dat kwalijk nemen?) — of hij vergiste zich (en wie zou hem dat wederom kwalijk nemen?). Het noemen van deze gebeurtenis is niet het sterkste argument van onze geachte schrijver.

Als Blake geen enkele verwijzing naar de Engelse overlevering maakte, zou dat nog niets bewijzen: die legende ligt er bij zijn gedicht „Jerusalem” dik boven op en vormt bovendien de grondslag. Maar dhr. Goor onthulde, dat Blake in de legende meer zag dan wij wisten. In zijn „Eeuwig Evangelie” heeft Blake gevraagd: „wat deed Hij in de tijd tussen zijn 12e jaar en zijn volwassenheid? Deed Hij toen niets? Of was Hij minder geïnteresseerd” dan op zijn 12e jaar „in de dingen van zijn Vader?” Blake zag in de overlevering, getuige zijn retorische vragen, heel wat meer dan een duister sprookje! ¹⁾

Inderdaad gebruikte Blake veel vreemde woorden, namen met symbolische betekenis, geheimtaal voor ingewijden. Daarin is hij, ook volgens anderen, onbegrijpelijk, onverstaanbaar, onvertaalbaar. Dromen en visioenen gebruiken nu eenmaal *beelden* in plaats van woorden. Maar — afgedacht van werkelijk verstaanbare ketterij — is wat niet begrepen wordt nog niet te verfoeien. Trouwens, wat deed John Bunyan anders dan symbolische taal gebruiken, die alleen ingewijden verstaan? Het zat in de tijd en al te grote verstaanbaarheid kan al te grote weerstand oproepen. Zelfs de Heiland sprak in gelijkenissen, om zijn gehoor te selecteren.²⁾ Blake is dikwijls moeilijk te aanvaarden — nog moeilijker te weerleggen.

Wanneer de geachte inzender opmerkt, dat Wm Blake mooie lyrische gedichten heeft geschreven, die het op de middelbare scholen nog steeds doen, dan zijn we het weer geheel met hem eens. Het zogenaamde „Jerusalem” is er een voorbeeld van: „vervoerend en beeldend” zegt het Compendium. Ook zijn humanitaire inslag, zijn menslievendheid die uit zijn liefde voor kinderen, zieken, armen en dieren bleek, doet zijn naam alleen goed.

Evenals Swedenborg meldt Blake, dat hij gesprekken had met heilige en minder heilige personen uit het verleden. Wij zijn niet aan zulke taal gewend. Ik moet toegeven dat ik er als jongeman ook veel moeite mee had. Maar ófwel hij had inderdaad gesprekken met Ezechiël en Jesaja — en wie zou hem dat verbieden? Ófwel hij vergiste zich of trachtte zijn lezers te bedriegen — dan kunnen we de zaak laten voor wat zij waard is. Maar laten we vooral erkennen dat het in Gods vrijheid ligt, elke boodschapper tot ons te zenden die Hij verkiest. In het verleden, in het heden en in de toekomst. En laten we met Gamaliël constateren: de tijd zal het leren, maar veroordelen zal niet gaan.³⁾ En daarbij niet vergeten, dat in zeer bijzondere tijden de Geest zeer bijzonder kan werken: zodat jongeren gezichten zien en ouderen dromen dromen.³⁾

Blake heeft met zijn vurig verzet tegen materialisme en rationalisme ontzaglijk goed werk gedaan. Indien hij daarbij ontzaglijke ketterijen zou hebben geleerd is dat niet best. Intussen was zijn gedicht „Jerusalem” wel een inleiding tot — maar geen fundament onder mijn artikelenreeks.

— 0 —

Emanuel Swedenborg was een Zweeds geoloog en natuurfilosoof, die onder invloed van dromen en visioenen een zeer persoonlijke theologie opbouwde. De kern van zijn ideeën is: dat de mens in het klein voorstelt wat de kosmos in het groot is; dat de mens daarom zijn zeer nederige plaats in deze

schepping moet zoeken, evenals God met ons klein (mens) is geworden; en dat onze zelfzucht onze grootste vijand is.

Hoewel zijn boeken — over de zondeval van de kerk, over de schepping, over hemel en hel, over loutering en voortgezet leven, over de rangorde der engelen en over de structuur van het heelal — ontzaglijk veel van zijn lezers vergen, is zijn invloed niet verdwenen. „Swedenborg bleef binnen het kader van de 18e eeuw, al betekent hij er wel een zekere top in”. Hij beschreef visioenen en gesprekken met geesten van overledenen „met de exactheid van een wetenschapsman”. „Zijn leer heeft een strenge moraal”. „Tussen de vele stenen, die S. uit heelal en kerk losbrak, liggen soms edelstenen en stoffes goud”. En, minder welwillend: „bizonder spiritisten, theosofen en mystici van allerlei soort houden hem hoog”. ⁴⁾

De Chr. Enc. beweert dat er geen Nederlandse vertalingen van Swedenborg's werken bestaan. Dit is niet juist. De Nederl. Swedenborg Society heeft zijn werken vertaald. Persoonlijk heb ik destijds een goede vertaling van Vera Christiana Religio (De ware Christelijke Godsdienst) aan de bibliotheek Broederwerk Kampen geschonken.

Swedenborg geloofde in en aanvaardde rechtstreekse openbaringen van God. Hij durfde met gezag te spreken. Voor ons, Westerse mensen, is dat moeilijk te verteren en zijn grootste bestrijder is (zijn naamgenoot) Immanuel Kant geweest. Maar in een tijd van intuïtief leven, grote geestelijke omwentelingen en heroriëntatie van de gehele mensheid, was dat minder moeilijk. Swedenborg was namelijk geen dwaas, geen fantast — maar een scherp wetenschappelijk mens, die zijn plaats in de maatschappij had gevonden. Daarbij was hij helderziend in hoge mate.

Toch blijft hij ook voor zijn aanhangers een moeilijke schrijver. Met het calvinisme komt hij in flagrante strijd. En hoewel het aantal volgelingen weinig bewijst, is de taxatie van dhr. Goor „dat er nog Swedenborgianen zijn, ook in Engeland” aan de lage kant. De Ndl. Swedenborg Society telde in de dertiger jaren 300 leden; in London is een „Kerk van het Nieuwe Jerusalem”. Bij zijn sterven had hij echter slechts 49 volgelingen.

Laat me hier nog een opmerking aan toevoegen. In mijn jonge jaren, toen ik in contact kwam met enkele leden van deze Society, was dat contact in hoofdzaak met een onderwijzman. Deze was een nuchter en intelligent

Vervolg van pagina 27

Hij alleen heeft het gezien !

We laten Smith zelf aan het woord: „Ik kreeg ten antwoord dat ik me bij geen ervan moest aansluiten, want ze hadden alle ongelijk; en de Persoon Die tot mij sprak, zei dat al hun geloofsbelijdenissen een gruwel in Zijn ogen waren, dat die belijders allen verdorven waren: „Zij genaken Mij met hun lippen, maar hun hart houdt zich verre van Mij; zij onderwijzen leringen, die geboden van mensen zijn, hebbende een gedaante van godzaligheid, maar zij verloochenen de kracht ervan.” Hij verbood mij andermaal mij bij geen ervan aan te sluiten, en Hij zei nog vele dingen die ik nu niet kan opschrijven...” (Joseph Smith 2 vers 19 en 20; pagina 60 van *De Parel van Grote Waarde*).

Vervolging

Op dat moment ontstaat echter ook de vervolging die de Mormonen zo geregeld zullen gaan meemaken. Smith merkt op (zelfde werk, vers 20 b): „Het schijnt echter dat de Boze zich zeer vroeg in mijn leven ervan bewust was dat ik bestemd was om zijn rijk te verstoren en te hinderen; waarom zouden anders

de machten van de duisternis tegen mij samenspannen? Waarom anders de tegenkanting en vervolging die al tegen mij ontstonden, toen ik bijna nog een kind was?”

Hij is er vast van overtuigd dat zijn visioenen van God komen, maar hij vindt predikanten op zijn weg, die niet geloven dat er in de 19e eeuw überhaupt nog visioenen vóórkomen! Een methodistisch predikant die hij zijn visioenen mededeelt „zei dat het allemaal van de duivel kwam”. Dat is geen gebeurtenis die op zichzelf staat. „(Vervolging) vond plaats onder alle sekten — alle verenigden zich om mij te vervolgen”. (2 : 22)

Uitverkoren

Als hij na een periode van lichtzinnigheid God om vergeving en om een teken vraagt, ontvangt hij een andere openbaring: „Terwijl ik God aldus aanriep, ontdekte ik dat er een licht in mijn kamer verscheen dat in helderheid toenam, totdat de kamer lichter was geworden dan op de middag. Onmiddellijk daarop verscheen er iemand naast mijn bed, die in de lucht bleef staan want zijn voeten raakten de grond niet.” Het los kleed van die persoon was van „een witheid die al het aardse dat ik ooit had gezien overtrof. „...Niet alleen dat zijn kleed buitengewoon wit was, maar de heerlijkheid van zijn verschijning

huisvader, een vroom en gevoelig mens. Maar *déze man heeft mij geleerd de Bijbel te lezen*, van voor naar achter en terug, in diep ontzag voor de Heere God en zijn Zoon, onze Heiland. En dit op hetzelfde niveau als die andere onderwijsman, de heer A. Janse, ons leerde de Bijbel te lezen.

Tenslotte nog iets over *rechtstreekse openbaringen*, intuïtie, ver-beelding. Bergrijpelijk dat wij Westerse christenen daar kritisch tegenover staan. We hebben onze handen vol aan de gesloten canon van de Bijbel en huiveren bij de gedachte, dat wij zouden moeten oordelen over wat verder aan inspiratie en „inspiratie” op tafel mag komen.

De kerk heeft daar al vóór de middeleeuwen net zo over gedacht. Was men in het Oosten min of meer open voor inspraak van Boven (buiten het geschreven Woord om) — in het Westen stond men, onder invloed van de Griekse filosofen wellicht, afwijzend tegenover alles wat niet beredeneerbaar is.

In 1054 kwam het tot een totale scheur tussen de Rooms-Katholieke kerk en de Oosters-Orthodoxe kerken. Kunnen wij vandaag zeggen aan welke kant het gelijk stond? Nee, maar we kunnen wel vergelijken.

De activiteit, de zendingsdrang, de sterke kerkelijke organisatie en de ketterjachten lagen Westelijk. De geestelijke verdrukking, de vrome beleving van God-met-ons, het nationale christendom en de mystiek lagen Oostelijk. Maar ook: in het Westen is een stervend, zo niet dood, christendom, een leegloop der kerken, een modern heidendom te constateren. En in het Oosten, waar de kerk officieel verboden is, klinkt een schreeuw om Bijbels, om het Woord van God.

Zou u durven kiezen? Laten we hopen dat God de Heere niet kiest en verwerpt. Een oud predikant zei eens, sprekende over zijn toekomst: „ik verheug mij er op, straks met Paulus te spreken, van wie ik zo veel geleerd heb. En misschien mag ik Abraham eens van ver zien.” Zo iets klinkt bijna Oosters — maar is het verkeerd?

In vroeger tijden sprak God rechtstreeks tot Adam, Abraham, Jesaja, Elia, Paulus. En tot vele anderen. Is dat spreken van God tot mensen door de

sluiting van de Bijbelse canon afgelopen? Mogen we stellen dat God niet kan hebben gesproken tot Franciscus van Assisi, niet tot Therese Neumann, niet tot Swedenborg, niet tot Blake en niet tot Fl. W. Bakels?)⁵⁾ In onze omgeving weten we van vertroostende dromen — wie ze tegenkomt die geve daar acht op! — waarvan een wijs christen na rijp beraad zei. „we moeten er voor open staan, dat God ons op zeer bijzondere wijze een vertroostende boodschap kan zenden”.

Ons scherp analyserend Westers intellect kan dodelijk zijn voor onze intuïtie. Dat maakt ons, als we het niet beheersen, ziende blind en horende doof. Wie alleen op zijn zintuigen vertrouwt stelt vlees tot zijn arm.⁶⁾ Wie alleen op zijn intuïtie vertrouwt is een dronken dwaas. Het lijkt mij, dat we al de ons geschonken talenten voor honderd procent moeten benutten, geen daarvan renteloos mogen opbergen. Dan laten we ons door het Woord en door onze „nieren” onderwijzen.⁷⁾

Nog enkele opmerkingen, voor we afscheid nemen van dhr. Goor van Almelo. Dhr. Goor spreekt van heksen, spoken en duistere zaken als van guitige dingen. Laat hij ze uit de weg blijven. Hekserij, de zogenaamde zwarte magie, bestaat nog steeds en is een vreselijke macht, die niet met grapjes weerstaan wordt. En spoken komen hier inderdaad voor, evenals in Nederland; wie zich de moeite getroost enige vakliteratuur te raadplegen spreekt er anders over.

Wat het monster van Loch Ness betreft, waarvan de duistere oorsprong voor onze geachte inzender de deur dicht doet: indien hij de uitgebreide wetenschappelijke publicatie van de Amerikaanse bioloog dr Roy Mackal (1976) zou willen bestuderen, zou hij weten dat de monsters (meervoud) op moderne wijze opgespoord, gepeild en gefotografeerd zijn, en vermoedelijk tot de overigens uitgestorven saurus-soorten behoren.⁸⁾ Ook hierbij is niets duister of het wordt wel eens aan het licht gebracht.

¹⁾ zie mijn artikel van 19 nov. jl. — ²⁾ Joh. 16 : 12, 29 en Matth. 13 : 11 — ³⁾ Joël 2 en Hand. 2 — ⁴⁾ Chr. Enc. II resp. Winkler Prins — ⁵⁾ Fl. B. Bakels „Nacht und Nebel”, zie mijn studie in dit blad aug./sept. 1978 — ⁶⁾ Jer. 17 : 6 en 2 Kron. 32 : 8 — ⁷⁾ Psalm 16 : 8 — ⁸⁾ zie mijn artt. in dit blad, okt. 1976 — ⁹⁾ Hand. 5 : 34-39.

ging alle beschrijving te boven en zijn gelaat was waarlijk de bliksem gelijk.” / Deze persoon maakt zich kenbaar als Moroni, een afgezant die in Gods tegenwoordigheid verkeert. Hij vertelt Joseph „dat een God een werk voor mij had, en dat mijn naam zowel ten goede als ten kwade onder alle natieën, geslachten en talen bekend zou worden”. Dan vertelt hij hoe er een boek, geschreven op gouden platen, bewaard gebleven is, dat de herkomst en de lotgevallen van vroegere bewoners van Amerika bevat. Ook zegt hij, dat het boek de „volheid van het eeuwige Evangelie” bevat, zoals dit door de Zaligmaker aan de vroegere bewoners is gepredikt.

Het boek is geschreven in een schrift dat Joseph niet zal kennen, maar bij het boek zal hij „twee in zilveren bogen gevatte stenen” zien, „die, aan een borstplaat bevestigd, de zogenaamde Urim en Thummim vormden.” (vers 35) od heeft die stenen gemaakt opdat hij, die erdoor kijkt, een ziener zal worden.

„Verder zei hij mij dat, wanneer ik de platen waarover hij had gesproken had ontvangen — want de tijd daarvoor was nog niet gekomen — ik deze aan niemand mocht tonen, evenmin de borstplaat met de Urim en Thummim, alleen aan hen wie ik ze op bevel moest tonen; indien ik het toch deed, zou ik het leven verliezen.” (vers 42)

Tot drie maal toe verschijnt Moroni

hem diezelfde nacht, drie maal hetzelfde verhaal vertellend. Smiths geestesoog wordt geopend, zodat hij de plaats waar de platen verborgen lagen zal kunnen herkennen. Als nadere waarschuwing voor het juiste gebruik van de gouden platen zegt Moroni nog dat „Satan zou trachten mij te verleiden (gezien de behoeftige omstandigheden van mijn vader) om de platen te bemachtigen met het doel rijk te worden. Dit verbood hij mij, zeggende dat ik met het verkrijgen der platen geen ander doel voor ogen mocht hebben dan God te verheerlijken en mij door geen enkele andere beweegreden mocht laten leiden dan het opbouwen van Zijn koninkrijk; anders zou ik de platen niet kunnen ontvangen.” (46)

De Heuvel

De volgende dag valt Joseph bewusteloos op de grond — spanning of emoties? Hij moet van de boodschapper, die opnieuw verschijnt, zijn vader alles vertellen. Hij mag dan op reis naar de heuvel Cumorah. De platen en de Urim en Thummim worden gevonden; ze zitten in een stenen kist.

Als hij de voorwerpen eruit wil halen, wordt hem dit verboden. Pas over vier jaar mag hij dat gaan doen. Elk jaar gaat Smith een keer naar de heuvel, zoals hem door de Engel is geboden. Steeds treft hij daar Mo-

roni. Hij zegt daarover: „ik ontving bij elk onderhoud onderricht en inlichtingen van hem ten aanzien van wat de Here ging doen, hoe Zijn koninkrijk in de laatste dagen moest worden bestuurd.” (54)

Als hij op 22 september 1827 ten slotte de voorwerpen mag aanraken, is Smith al een getrouwd man; van de familie van zijn vrouw Emma (Hale) heeft hij inmiddels al de nodige tegenstand ondervonden. De verantwoordelijkheid die Smith voor het in ontvangst nemen van de gouden platen, Urim en Thummim en borstplaat, krijgt, is overigens zwaar: „indien ik ze door zorgeloosheid of veronachtzaming mijnerzijds zou verliezen, zou ik worden afgesneden.” (59) Naarmate het gerucht dat Smith kostbare voorwerpen in zijn bezit heeft, zich verbreidt, wordt de vervolging sterker en „alle mogelijke listen worden aangewend om hem deze voorwerpen te ontfangen.” Joseph en Emma besluiten daarom de omgeving te verlaten en zich in een andere staat te vestigen.

Geen enkel bewijs . . .

Aldus gebeurt het. Smith maakt in vrij korte tijd een deel van de vertaling af. Een rijke boer, Martin Harris, die hem zo ongeveer als enige in zijn ouderlijke omgeving gesteund heeft, komt hem opzoeken

en neemt 'n deel van de vertaling (uit het „Herv. Egyptisch”) mee naar de stad New York, waar een geleerde, een zekere professor Charles Anthon, enorm onder de indruk van de kwaliteit van de geleverde vertaling raakt. Een schriftelijke verklaring dat de tekens echt zijn moet eventueel sceptische tijdgenoten helpen meer positief hiertegenover te staan.

Als Anthon op de valreep nog vraagt hoe Smith eigenlijk wist dat er daar platen hadden verborgen gelegen, en als antwoord krijgt dat het „door engelenbediening” gebeurd was, gebeurt iets zeer betreurenswaardigs: „Toen zei hij tot mij, (aldus Martin Harris): laat mij die verklaring nog eens zien. Ik nam ze dus uit mijn zak en gaf ze hem; hij nam ze aan, scheurde ze in stukken en zei dat zo iets als bediening van engelen tegenwoordig niet bestond.” (65) Als hij zelf de kans krijgt het schrift te vertalen, zegt hij: „een verzegeld boek kan ik niet lezen.” Een mening, die ook door andere geleerden wordt gedeeld.

Smith is dus de enige die, door God geïnspireerd, met behulp van de Urim en Thummim, het schrift lezen kan, maar hij kan a. de platen en b. Anthon's verklaring niet overleggen. Hiermee is één van de meest controversiële punten in de leer van de Mormonen geïntroduceerd. Tot in onze tijd toe wordt de betrouwbaarheid van Smith en zijn relaas over

het ontstaan van het Boek van Mormon in twijfel getrokken.

Priesters

Als Smith en een vriend, Oliver Cowdery, in 1829 een passage in de door Smith vertaalde platen niet begripen (namelijk een deel dat over de doop tot vergeving der zonden ging), besluiten ze samen het bos in te gaan en hun probleem in gebed te brengen. Dat moment verschijnt hun een boodschapper, beschrijft Smith: „Terwijl wij in gebed verzonken waren en de Here aanriepen, daalde er een hemelse boodschapper in een wolk van licht neer, en onder oplegging van zijn handen ordende hij ons, zeggende: „Aan U, mijn mededienstknechten, verleen ik in de naam van de Messias het Priesterschap van Aäron, dat de sleutelen omvat van de bediening van engelen, van het Evangelie der bekering, en van doop door onderdompeling tot vergeving der zonden; en dit zal nimmermeer van de aarde worden weggenomen, totdat de zonen van Levi de Here wederom een offerande in gerechtigheid zullen brengen.” (Joseph Smith 2 vers 69)

Op aanwijzing van de engel dopen beide mannen elkaar en leggen ze elkaar de handen op, zo elkaar bevestigend in dit Priesterschap. De boodschapper, die zich als „Johannes de Doper” bekendmaakt, verklaart te zijn gekomen op aanwijzing van Petrus, Jakobus en Johannes, die de sleutels van het Priesterschap van Melchizedek dragen. De datum van die gebeurtenis: 15 mei 1829.

Hiermee is het verhaal nog niet ten einde: „Zodra wij na onze doop uit het water opkwamen, ontvingen wij grote en heerlijke zegeningen van onze hemelse Vader. Dadelijk nadat ik Oliver Cowdery gedoopt had, werd de Heilige Geest op hem uitgestort, en hij stond op en profeteerde aangaande de opkomst van deze Kerk en aangaande vele andere dingen met betrekking tot de Kerk en aangaande dit geslacht der mensenkinderen. Wij waren met de Heilige Geest vervuld, en verheugden ons in de God van ons heil.” (verzen 72, 73)

Het Einde

Over Smiths leven nog dit. Hij reist een deel van de Verenigde Staten rond, om vervolging en tegenstand te ontlopen. In de plaats Nauvoo, waar hij met zijn aanhang zich vestigt, krijgen ze grote invloed, maar het al gebruikelijke patroon van vervolging en tegenstand valt ook daar te signaleren. Smith wordt op grond van een aantal beschuldigingen, waaronder grove immoraliteit (het bedrijven van polygamie: officieel trouwen met meer dan één vrouw), gevangen gezet. Op 27 juni 1844 bestormt een menigte mensen de gevangenis en worden Joseph Smith, dan 38 jaar oud, en zijn 6 jaar oudere broer Hyrum door geweerschoten gedood. Hun tempel wordt

door de menigte eveneens vernietigd.

De mening van Mormonen

„Joseph Smith, de Profeet en Zienner des Heren heeft, Jezus alleen uitgezonderd, meer voor de zaligheid van de mens in deze wereld gedaan dan enig ander persoon, die ooit op aarde heeft geleefd. In de korte tijd van twintig jaar heeft hij het Boek van Mormon het licht doen zien, dat hij door de gave en macht Gods heeft vertaald door gebruikmaking van Urim en Thummim, en hij is het middel geweest om het op twee vastelanden uit te geven; hij heeft de volheid van het eeuwig evangelie, die het bevat, naar de vier hoeken der aarde gezonden; hij heeft de openbaringen en geboden, die dit boek der Leer en Verbonden vormen, en vele andere wijze geschriften en onderrichtingen voor het welzijn der mensenkinderen geschreven.”

Opbouw-artikelen ds H. de Jong / en anderen

Op bijbelkringen en studiekringen, jeugdverenigingen of hoe ze verder ook mogen heten, heb je nogal eens het gevoel dat je niet veel verder komt. Je leest een gedeelte uit de Bijbel, er komt een 'vrij' onderwerp aan de orde, je praat wat en gaat weer naar huis. Veel diepte zat er niet in de bespreking. Op onze bijbelkring hebben we geprobeerd hier iets aan te doen, en dan vooral aan het wat vrijblijvend karakter dat zo'n samenzijn vaak typeert.

Voor elke bijeenkomst hebben we nu iets afgesproken ter voorbereiding: een bijbelgedeelte met een geleidend hoofdstuk uit een boekje van ds M. R. v. d. Berg of met een 'Kernwoord' van prof. Jager, of nog iets anders.

Niets nieuws, zegt u misschien, dat doen we ook.

Maar het volgende is wellicht wel nieuw, en omdat het misschien ook nog stimulerend kan zijn, hebben we er maar een artikeltje aan gewaagd.

We hebben nl. gedurende de laatste twee jaar ook heel geregeld één of meer 'Opbouw'-artikelen benut in de voorbereiding. Daaraan ging wel wat knip- en plakwerk vooraf, maar dan was het betreffende artikel ook vervormd tot een hanteerbaar en kopiëerbaar A4 formaat.

Het is ons goed bevallen om op deze wijze het materiaal, dat in onze Ned. Ger. kring beschikbaar komt, wat meer nadrukkelijk in onderlinge gesprekken te betrekken.

Menig artikel (of artikelenreeks) uit ons blad verdient een beter lot dan een vluchtige lezing. Er mag best eens een woord aan gewijd worden. Hieruit werd het idee geboren om een aantal 'Opbouw'-artikelen op bovenstaande wijze te verwerken en dan voor belangstellenden binnen en

Kerknieuws

A. W. Vos — A. W. Vos (die preekconsent binnen onze kerken heeft) is verhuisd naar Bingleystraat 55a, 3025 RD Rotterdam, tel. 010-766036 (binnenkort telefoonaansluiting).

Ds M. de Jong — Het adres van ds M. de Jong is Lauwers 52, 2401 BL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-43296.

Zending — Wat geregelder hopen we informatie over zendingswerk op te nemen. Hieronder volgt een stukje van ds P. P. Goossens over Soemba en de Gebedsbrieven van ds B. Wielen-ga uit Z.-Afrika.

Soemba — Gedurende ruim acht jaar

hebt u geregeld een stukje over Soemba in „Opbouw” kunnen lezen. Die stukjes werden geschreven namens de toenmalige Contactkerk ('s-Gravenhage). Eind 1978 verzocht de Haagse zendingscommissie mij om voortaan zelf die stukjes te schrijven. Maar daar is niets van terechtgekomen, want naast mijn gewone werk had ik mijn handen reeds meer dan vol met het volkschrijven van de „Nieuwsbrief van (en over) Soemba”, die ongeveer zeven maal per jaar verschijnt (als u meer over Soemba wilt weten, kunt u zich daarop abonneren voor slechts f 10,— per jaar. Vraagt u maar eens een proefnummer aan bij br. D. Smits, Koekoekstraat 25, 3136 XP Vlaardingen, tel. 010-746903). Zodoende hebt u — afgezien van wat zakelijke mededelingen en financiële verantwoordingen — sinds 1979 niets meer over Soemba vernomen via „Opbouw”. En dat is wel jammer, want het zendingswerk en de kerken op Soemba zijn uw aandacht ten volle waard!

Soemba is het oudste zendingsterrein van onze kerken. Hoe de zending

(Over scheppingsordeningen, het structuurmatige van de werkelijkheid en het revolutionaire van het heil, wanneer de schepping voor de heilsgeschiedenis wordt weggehaald).

A5 Het Oude Testament in onze tijd (7 pag.)

(Over het OT als weg, die God met zijn volk is gegaan; de betekenis van het OT voor het NT. Verstaan van Genesis. Over profetie (i.v.m. sekten).

A6 Iets over hedendaagse bijbeluitleg (3 pag.)

(Over versubjectivering van het woordgebruik; marxistische, politieke lezing van de bijbel).

A7 Iets over antithese (6 pag.)

(n.a.v. de materialistische exegese iets over de geschiedenis van het begrip 'antithese'; verder o.a. over arm-rijk in de bijbel; arme-ware arme).

A8 De bijbel in het feminisme en andere bevrijdingsbewegingen (5 pag.)

(Over een feministische bijbeluitleg bij C. J. M. Halkes 'Met Mirjam is het begonnen' en bij F. H. Breukelman).

A9 Tussen twee vuren (12 pag.)

(Over Schriftbeschouwing en Schriftgebruik in het syn. ger. rapport 'God met ons' en bij de vrijg. ger. ds Tj. Boersma).

Eén of meer van bovengenoemde artikelen zijn te bestellen door het verschuldigde bedrag over te maken op de girorekening van: S. J. J. van Hoffen, Sophiastraat 18, Zwolle; girorekening 4045008. De onkosten zijn als volgt te berekenen: elke pag. kost f 0,10 (dus artikel A9 kost f 1,20) en voor de porto (bij verzending): 1-2 pag. f 1,00; 3-8 pag. f 1,70; 9-18 pag. f 2,40; 19-49 pag. f 3,10. Dit bedrag komt er dus extra bij. Groepsbestellingen zijn kortom goedkoper of ook: één ex. bestellen en dat voor anderen in de gemeente zelf weer kopiëren. Vergeet niet bij de bestellingen de nummers van de artikelen (A1, A2 etc.) te vermelden.

Freddy Gerkema

daar begonnen is en hoe het sindsdien verder is gegaan, daarover hopen we in de toekomst nog te schrijven. Maar nu willen we graag benadrukken, dat het nog steeds een zendingsterrein van onze kerken is; weliswaar niet met een „zendende kerk” in Nederland, maar — om het zo maar eens te zeggen — met „zendende kerken” op het zendingsterrein zelf. Want de HERE heeft de arbeid op Oost-Soemba willen zegenen, zodat er nu 13 geïnstitueerde kerken zijn (en 1 op West-Soemba) en 29 „kringen” (= niet-geïnstitueerde gemeenten, die onder de geïnstitueerde kerken ressorteren). Het zijn maar kleine kerkjes, want tezamen tellen ze (inclusief zgn. „hoorders”) slechts ruim 2.500 zielen. Er zijn 4 predikanten in actieve dienst (en 1 emeriti) en 16 goeroe's-Indijl (= Evangelisten). Deze kleine kerkjes voeren nu zelf de zendingstaak uit (hele streken zijn nog volslagen heidens!), maar zijn er zich heel goed van bewust dat deze taak haar krachten verre te boven gaat. Wie bijv. zal nieuwe goeroe's-Indijl opleiden en enkele van die goeroe's bijscholen, zodat ze predikant kunnen worden? Men beschikt nog niet over eigen mensen, die dat zouden kunnen doen, en ook ontbreekt het nodige lesmateriaal, dat bij zo'n opleiding gebruikt zou kunnen worden. Daarom hebben de Soembanese kerken steeds met de meeste nadruk gesteld, dat ze die zendingstaak op Soemba slechts kunnen en willen nakomen tezamen met (of met de hulp van) de Nederlandse kerken.

Maar is hulp aan de Soembanese kerken dan nog wel echt zendingswerk en kunnen we nog wel spreken van „ons zendingsterrein”?

Ach, het heeft weinig zin daarover een woordenstrijd te voeren (zoals in het verleden wel gebeurd is), want de werkelijkheid verandert er niet door, nl. dat daar op Soemba echt zendingswerk verricht wordt (het Evangelie wordt aan de heidenen verkondigd) en dat wij dat werk mogen steunen.

Als we bijv. de zending in Zuid-Afrika steunen (en ons geld overmaken aan een zendende kerk), dan spreken we toch ook van „ons zendingswerk” (ook al zijn we zelf geen zendende, doch slechts steunbiedende kerk). Als dan dank zij Gods zegen de taak van „zendende kerk” wordt overgenomen, niet door een kerk in Nederland, maar door kerken op het zendingsterrein zelf, dan verandert er principieel niets: het blijft zendingswerk, en allen die dat werk blijven steunen, mogen spreken van „ons zendingswerk”. We mogen blij zijn, dat — ondanks allerlei moeiten en zorgen in het verleden — het zendingswerk op Soemba niet rauwelings afgebroken werd, maar dat we nu, tezamen met de Soembanese kerken, dat werk mogen voortzetten. Op de laatstgehouden synode van de Soembanese kerken (aug. jl.) bleek (bij het vaste agendapunt „rondvraag naar de voortgang van de Evangelieverkondiging”) dat in het afgelopen jaar in totaal ruim 60 heidenen „hoorders” (d.w.z. trouwe kerkangars, die catechetisch onderrecht ontvangen) waren geworden, terwijl 7 „hoorders” door de doop de kerk werden ingelijfd. Geen spectaculaire getallen, maar wel om dankbaar voor te zijn.

Maar als iemand zegt: „Alles goed en wel, maar ik beschouw steun aan

Soemba toch niet als zendingswerk, maar als hulp aan buitenlandse kerken”, dan is mij dat wel, als men dan maar niet vergeet, dat die buitenlandse kerken (door onze zendingsarbeid ontstaan) **onze hulp broodnodig** hebben om het zendingswerk voort te zetten.

De penningmeester van de „Samenwerkende kerken voor hulp aan Oost-Soemba” kampt met een voortdurend kastekort. Aan het begin van de maand weet hij vaak niet hoe hij de uitgaven die maand zal moeten betalen. Er is nl. geen enkele reserve. We hopen dat **alle** Nederlands Gereformeerde Kerken haar roeping t.a.v. Soemba willen blijven verstaan, en dat ook veel „particulieren” zich niet onbetuigd willen laten. Uit de financiële verantwoordingen, die regelmatig in dit blad worden afgedrukt, weet u, dat er gelukkig ook in het hele land brs. en zrs. zijn, die „particulier” giften overmaken voor het zendingswerk op Soemba. Het zou fijn zijn, als u ook zou willen meedoen. Gaarne uw bijdragen op postgiro nr. 1687238 t.n.v. Penningmeester Zendingcomm. Nederl. Geref. Kerk te Maassluis.

Gebedsbrief voor de zending jan. '83 — „... en gij zult Hem de naam Jezus geven. Want Hij is het die zijn volk zal redden van hun zonden.” Matth. 1:21.

De afgelopen tijd heeft de verkondiging van het evangelie van Jezus voortgang gehad; op zich al reden genoeg tot dankbaarheid.

Ondanks de afwezigheid van de Reitsema's is aan de Richmond-kant van het werk alles zoveel mogelijk gegaan als het gaan moest. Vooral de inzet van onze zwarte medewerkers mag wel genoemd en geroemd worden.

We zijn blij dat alle scholen een maandje dicht zijn; de onderwijzers hebben goed gewerkt, vooral ook op de zondagsscholen, iets wat ons toch in het bijzonder ter harte gaat. Bidt voor hen dat ze weer nieuwe energie kunnen opdoen voor het nieuwe jaar. Deze onderwijzeressen spelen al met al toch een belangrijke rol in ons werk, omdat zij een directe toegang tot de kinderen hebben. Op het moment dat ik deze brief tik, is de Bijbelschool voor jongens juist begonnen. Van Elandskop zijn er 6 komen opdagen, een bijzonder fijne ontwikkeling, vooral te danken aan het werk van evangelist Paul Sithols.

Begin januari zal er Bijbelschool voor meisjes zijn. Gedenkt ook deze activiteiten in uw gebeden.

Dan waren we erg blij met het bezoek van drie gasten van KwaDindi aan onze kerkdienst op Khokhwane. Zij wilden onze dienst graag eens bezoeken nu wij hen al zo lang bezocht hadden. Laten we hopen dat het een klein begin mag zijn dat uitlopen mag op een eigen dienst daar op Dindi.

Dindi en Khokhwane liggen allebei op Elandskop maar een half uur rijden van elkaar; combinatie van beide plaatsen is erg moeilijk.

Bidt voor een aantal zaken die in 1983 hun beslag moeten krijgen, o.a. de eigen opleiding die we voorstaan en die door een zwarte synode moet worden goedgekeurd; ook de relaties met die Gereformeerde Kerk in Zuid-Afrika bevelen we graag in uw voorbede aan.

Laat ik tenslotte niet vergeten dat in

januari een nieuwe studentenevangelist in opleiding zal komen, een zekere Ngubane. Laten we hopen en bidden dat hij spoedig zich bij ons thuis voelt; hij heeft een anglicaanse achtergrond. We kunnen hem goed gebruiken, want werkers zijn er nog altijd niet in overvloed.

U allen een gezegend 1983 toegebeden. „En de behoudenis is in niemand anders, want er is ook onder de hemel geen andere naam den mensen gegeven waardoor wij moeten behouden worden”. (Hand. 4:12)

B. Wielenga

Nijverdal — Op 5 januari jl. mocht onze predikant ds W. Bax herdenken dat hij 25 jaar geleden in de gemeente Zwartsluis werd bevestigd als Dienaar des Woords.

Op deze dag werd door de kerkeraad de jubilaris en zijn vrouw een receptie aangeboden. Velen kwamen hen gelukwensen. Collega's van binnen en buiten de regio Enschede-Zwolle. Plaatselijke predikanten, Vrienden en bekenden en tot grote verrassing van de jubilaris een groot aantal gemeenteleden uit zijn eerste gemeente Zwartsluis.

Lovende woorden werden gesproken door br. Hobbink namens de kerkeraad van Nijverdal. Evenzo door br. Stam namens de gemeente Zwartsluis. Deze memoreerde de kerkelijke moeilijkheden aan het einde van de zestiger jaren. Ds C. Bakker sprak namens de regio Enschede-Zwolle. Ds Bax, aldus spreker, is voor de regio als het ware de vraagbaak, het geweten. Op hem kunnen we terug vallen indien er besluiten uit het verleden moeten worden opgehaald.

Na het voorlezen van een gedicht en een samenspraak tussen enkele zusters uit Zwartsluis, over de periode van de jubilaris in deze gemeente, werd hem een enveloppe met inhoud overhandigd.

Aan het eind van de druk bezochte receptie, er waren meer dan honderd bezoekers, sprak de jubilaris een dankwoord.

Vrijdag 7 januari 1983 was het dan de dag dat de gemeente van Nijverdal ds W. Bax en zijn echtgenote konden feliciteren met zijn jubileum. Nagenoeg de gehele gemeente was 's avonds naar het kerkgebouw gekomen voor een feestelijke bijeenkomst. Br. Pieffers sprak een welkomstwoord tot de jubilaris, zijn

vrouw en de gemeente. Nadat iedereen was voorzien van een kopje koffie met gebak sprak br. Kroeze namens de kerkeraad de jubilaris en zijn vrouw toe. Ik heb meegemaakt, aldus spreker, dat ds Bax vroeger nog kwam preken met de hoge hoed op. Nu is dat allemaal wel wat anders. Een ding is niet veranderd, nl. het Woord van God. U hebt dit steeds trouw gebracht. Geve de Here U de kracht en de gezondheid om dit te kunnen blijven doen.

Er werd heel wat gelachen toen zowel de kleine als de grote jeugdvereniging op humoristische wijze hun bijdrage aan het feest leverden. Een gedicht van zr. De Boer werd aandachtig aangehoord. Br. Hof bood namens de gemeente een cadeau aan. Achtereenvolgens werden door de sterke mannen van de jubileumcommissie binnengebracht: een diepvrieskist, een gasfornuis en een stereocassetdeck. Het was toen even stil. Na een dankwoord van de jubilaris werd met het zingen van Gezang 28 de verzen 1 en 2 het officiële gedeelte van de avond besloten. Nadien bleef men nog enige tijd gezellig bij elkaar onder het genot van een drankje en een hapje.

Ds Bax en zijn vrouw zullen ongetwijfeld nog vaak terug denken aan dit jubileum en het feest daar omheen.

Verantwoording van giften voor het Soembawerk van particulieren in het 4e kwartaal 1982.

Mw.WMA te 'sG 1 x 1,50 en 2 x 2,00; JB te W 50,—; MJB te D 45,—; WB te W 75,—; JHB te H 3 x -0,—; NPC te H. 50,—; mw. JCvd te K 10,—; GvdG te N 35,—; mw. MH te A 200,—; JPK te s-G 3 x 25,—; AM te R 30,—; CMvdM te D 400,—; HJM te N 100,—; JJdenO te R 25,—; mw. JMV te 's-G 3 x 50,—; mw. LV te 's-G 30,—; AV te H 150,—; BV te M 125,40; mw. CM vdW te V 100,—; ABvW te V 2 x 20,—; X te N 1000,—.

Hartelijk dank. Het is hard nodig. Meer informatie volgt. Het werk gaat door. Postgiro 1687238 t.n.v. penn.m. Zendingcomm. N.G. Kerk Maassluis.

■ ■ ■

Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken folders enz.

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 — 3701 AL Zeist

Zoekt U een levenspartner?

Bel of schrijf naar het

„Christelijk Huwelijksbureau”

POSTBUS 8 - 7450 AA HOLTEN

TEL. 05483 - 3277 - b.g.g. 05498 - 59160

5 februari 1983

Stichting Signaal Beheer

De S.S.B. exploiteert een boerderij in Friesland voor de zeilkampen van de Stichting Signaalkampen. In het voor- en naseizoen is de boerderij te huur voor 'weekends' en werkweken voor b.v. jeugdverenigingen en scholen. Het hele jaar door is er opslagruimte

Stuur een kaartje naar onderstaand adres voor meer informatie.

- kampeerboerderij
- opslag boten / caravans
- HEEG (Fr.)

Postbus 677, 2600 AR Delft, 050-136367

In de serie

HULP BIJ BIJBELSTUDIE (7)

is verschenen:

no. 3 VRIJHEID

door P. C. van Wijk, D. van der Molen e.a.
48 pp., f 4,50

Tijdens de studieweekends die het GLJC in augustus en september 1976 organiseerde bij het behandelen van actuele onderwerpen.

Dit werd gedaan door het bestuderen van het thema 'vrijheid'.

De brochure bevat o.a. een vragenlijst, bijbelse en actuele oriëntatie, studieschetsen en enkele artikelen over vrijheid.

Bestellen bij: C. J. van Dijke,
Lage Naarderweg 38
1211 AC Hilversum
tel. 035 - 16057
postgiro: 3910300

WILT U EEN GEZELLIGE EN GESLAAGDE VAKANTIE ? ? ? ?

Huur dan nu een bungalow
of bespreek een mooie
plaats op de camping.
U zult zich er thuis voelen.

Informeer eens naar de mogelijk-
heden voor U bij:

RECREATIECENTRUM „ACKERSATE”

Harremaatweg 26 - Voorthuizen
03429-1274

DRENTE

RIANT VAKANTIEAPP.

in rustig en fraai gelegen woon-
boerderij.
2 sl.k., 6 pers., c.v., t.v., terras,
speelweide.
f 375,— per week.

Tel. 05986 - 501.

TE HUUR

van particulier
**HET LUXE
6 PERS. APPARTEMENT**
in het Tirolerdorp Axams.

Tel. 01862-2596.

Als U een camping zoekt,
waar U als christen Uwzelf
kunt zijn,
kom dan met Uw gezin
of groep naar

**Evangelische Camping
„t BELOOFDE LAND”.**
Reserveringen vanaf 3 jan. 1983.

Bosweg 17 - 3781 NG Voorthuizen
Telefoon 03429 - 2942.

LANDELIJKE ONTMOETINGS-DAG **G83**

VERNIEUWING VAN DE GEMEENTE DE DOELN ROTTERDAM aanvang 10.30 uur

Met:

Henk Binnendijk,
Ds. George Brucks,
Karen Lafferty,
Jennifers Ridderkerkse kinderkoren
Evert van de Poll en
Prof. Dr. J. P. Versteeg.
s Middags keuzeprogramma's uit:
de plaatselijke gemeente,
onbereikte groepen en
onze sociale verantwoordelijkheid.
er is kinderopvang

georganiseerd door:
evangelische alliantie,
hoofdstraat 55,
3971 kb driebergen
03438 - 13693.

U kent de plaatsen...

Jeruzalem, Bethlehem, Nazareth, Capernaum,
Galilea, Jericho, de Dode Zee...
Plaatsen die u kent uit de Bijbel, die u
misschien wilt zien. Die u in ieder geval kunt zien.

De mogelijkheden in 1983 zijn:

- 15-daagse rondreis Israel en de Woestijn f 3055,-
vertrek 15/04, reisleiding Ds. J. de Vreugd
- 17-daagse jeugdreis Israel
en de Sinai Woestijn f 3050,-
vertrek 25/07, reisleiding Ir. J. v.d. Graaf
- 15 daagse rondreis Jeruzalem en Galilea f 2560,-
vertrek 07/10, reisleiding Ds. A.W. v.d. Plas
- Speciale 15-daagse reis voor gehandicapten
vertrek 15/10, reisleiding Ds. A. v.d. Veer

Vraag het uitgebreide
programma aan bij:

**ISRAEL
BIJBELREIZEN**

Vredeweg 22, 1505 HH Zaandam, tel. 075-157751

Reformatische Bijbelschool

Wij zoeken een

ECHTPAAR

dat per 1 mei 1983 de vakature zou willen vervullen van
INTERNAATSOUDERS/STAFMEDEWERKERS

Functieomschrijving (het betreft een volledige dagtaak):

- het leiden van het internaat, waaronder de persoonlijke begeleiding van c.q. verantwoordelijkheid voor de studenten van het 1e en 2e jaar;
- het beheer m.b.t. het R.B.S.-gebouw;
- de organisatie van de huishouding;
- gastheer en gastvrouw-zijn in de school.

Gegadigden dienen tot de Gereformeerde Gezindte te behoren.
De Reformatische Bijbelschool is een niet-gesubsidieerde opleiding.
Salariëring en arbeidsvoorwaarden worden nader overeengekomen.

Sollicitaties te richten aan het Bestuur van de Reformatische Bijbelschool, p.a.
Krakelingweg 10, 3707 HV Zeist, onder vermelding van S.E.

Mer informatie, o.a. m.b.t. criteria en nadere functieomschrijving, verkrijgbaar bij de
direkteur van de school, Drs. J. L. van der Wolf, telefoon 03404-24166 (school)
03404-19250 (privé).

Reflectanten worden verzocht binnen 14 dagen te reageren.

**ADVERTENTIES MOETEN UITERLIJK DINSDAGMORGEN
OM 10 (TIEN) UUR TER DRUKKERIJ ZIJN !!!**